

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาแบบเปรียบเทียบ (comparative descriptive research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติที่สะท้อนจากคุณลักษณะเชิงวิชาชีพ 7 ด้านคือ ด้านพื้นฐานการศึกษาและความรู้ด้านการปฏิบัติกิจกรรมเชิงวิชาชีพ ด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ ด้านการได้รับการตอบแทน ด้านการสนับสนุนวิชาชีพ ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพและด้านการควบคุมตนเอง ตามความคิดและความเชื่อของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช ได้แก่ โรงพยาบาลสวนปรุง โรงพยาบาลจิตเวชนครสวรรค์ โรงพยาบาลศรีธัญญา โรงพยาบาลสมเด็จพระยา โรงพยาบาลนิติจิตเวช โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา โรงพยาบาลพระศรีมหาโพธิ์ โรงพยาบาลจิตเวชขอนแก่น โรงพยาบาลจิตเวชนครพนมและโรงพยาบาลสวนสราญรมย์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้คือ พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชทั้ง 10 แห่ง สังกัดกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขมีจำนวนประชากร 842 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการเปิดตารางของยามานะ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 266 คน โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิอย่างมีสัดส่วน (proportional stratified sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและแบบสอบถามภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นตามแนวคิดภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพของสตราเซน (Strasen, 1992) ร่วมกับการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการพยาบาลจิตเวช ที่มีค่าดัชนีความตรงด้านเนื้อหาเท่ากับ 0.80 และ 0.80 มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) เท่ากับ 0.98 และ 0.99 และค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีทดสอบซ้ำ (test – retest method) เท่ากับ 0.86 และ 0.89

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองและส่งทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามคืนจำนวน 316 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.75 ของแบบสอบถามทั้งหมด มีความสมบูรณ์จำนวน 311 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 97.19 ของแบบสอบถามทั้งหมด จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t – test)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. ลักษณะกลุ่มตัวอย่าง พยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 93.9 มีอายุในช่วง 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 55.6 มีวุฒิการศึกษาระดับประกาศนียบัตรหรือเทียบเท่าปริญญาตรีทางการพยาบาล (หลักสูตร 4 ปี) คิดเป็นร้อยละ 93.25 พยาบาลวิชาชีพร้อยละ 80.70 มีประสบการณ์ด้านการพยาบาลจิตเวชในช่วง 10 – 15 ปี ร้อยละ 36 ปฏิบัติงานเป็นพยาบาลประจำการระดับปฏิบัติการร้อยละ 66.5 ปฏิบัติงานในงานผู้ป่วยในร้อยละ 80.1 เป็นผู้ที่เคยผ่านการอบรมหลักสูตรระยะสั้น 3-10 เดือนเกี่ยวกับการพยาบาลจิตเวช โดยผ่านการอบรมในหลักสูตรสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวชระดับหลังการพยาบาลขั้นพื้นฐานระยะเวลาอบรม 10 เดือนมากที่สุดคิดเป็นร้อยละ 64.98 และเป็นสมาชิกองค์กรวิชาชีพร้อยละ 99.36 โดยเป็นสมาชิกของสภาการพยาบาลร้อยละ 89.97
2. ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.45, SD = 34.72) โดยมีด้านพื้นฐานการศึกษาและความรู้ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมเชิงวิชาชีพ ด้านการได้รับการตอบแทน และด้านการสนับสนุนวิชาชีพ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ = 3.27, SD = 6.91 ; $\bar{X}$ = 3.44, SD = 10.09; $\bar{X}$ = 2.77, SD = 4.17 และ $\bar{X}$ = 3.19, SD = 3.86 ตามลำดับ) สำหรับด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏ ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพและด้านการควบคุมตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 3.86, SD = 7.69 ; $\bar{X}$ = 3.61, SD = 5.12 และ $\bar{X}$ = 3.75, SD = 3.54 ตามลำดับ)
3. ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพในอุดมคติของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชโดยรวมอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.35, SD = 38.83) โดยมีด้านพื้นฐานการศึกษาและความรู้ ด้านการปฏิบัติกิจกรรมเชิงวิชาชีพ ด้านการได้รับการตอบแทน ด้านการสนับสนุนวิชาชีพ ด้านการติดต่อสื่อสารเชิงวิชาชีพและด้านการควบคุมตนเองอยู่ในระดับดี ($\bar{X}$ = 4.33, SD = 7.60; $\bar{X}$ = 4.24, SD = 10.09; $\bar{X}$ = 4.13, SD = 4.95; $\bar{X}$ = 4.24, SD = 3.94; $\bar{X}$ = 4.45, SD = 5.47 และ $\bar{X}$ = 4.49, SD = 3.60 ตามลำดับ) สำหรับด้านลักษณะส่วนบุคคลที่ปรากฏอยู่ในระดับดีอย่างยิ่ง ($\bar{X}$ = 3.75, SD = 3.54)
4. ภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เกิดขึ้นจริงและในอุดมคติของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวช มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 (t = 26.72)

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหารทางการแพทย์และผู้ที่เกี่ยวข้องควรให้ความสำคัญและพิจารณาในการเสริมสร้างภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เป็นจริงในทุกๆ ด้าน เนื่องจากผลการวิจัยพบว่าพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลจิตเวชมีภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพที่เป็นจริงอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งอาจมีผลกระทบต่อการกระทำและผลการปฏิบัติด้านการพยาบาลให้ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ ควรมีการปรับปรุงทางด้านปัจจัยการกล่อมเกลாதางสังคมตามแนวคิดของสตราเซนเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เช่นการจัดประสบการณ์เพื่อเพิ่มทักษะในการปฏิบัติงาน การให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับความก้าวหน้าในวิชาชีพ ปรับปรุงระบบการทำงานให้สิ่งแวดล้อมมีความเหมาะสมและการเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการทำงานในภาวะการเปลี่ยนแปลงของระบบการบริการสุขภาพ เป็นต้น

2. ควรมีการสร้างวัฒนธรรมสำหรับพยาบาลวิชาชีพในการเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ขององค์กรวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้น มีการให้ข้อมูลข่าวสารที่เปลี่ยนแปลง รวมถึงเปิดโอกาสและสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างสมาชิกและองค์กรวิชาชีพ เนื่องจากพยาบาลวิชาชีพบางส่วนยังไม่เห็นความสำคัญของการเป็นสมาชิกขององค์กรวิชาชีพ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาการนำแนวคิดภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพของสตราเซนไปใช้เพื่อส่งเสริมและเสริมสร้างภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลและพยาบาลวิชาชีพทั้งที่เป็นจริงและในอุดมคติให้มีความใกล้เคียงกัน

2. ควรทำการศึกษาภาพลักษณ์ตนเองเชิงวิชาชีพตามการรับรู้ของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในสาขาอื่นให้ครอบคลุมทุกสาขา เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะในสาขาการพยาบาลจิตเวช ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่จะแสดงภาพลักษณ์วิชาชีพการพยาบาลให้โดดเด่นเป็นที่ยอมรับของสังคมและวิชาชีพใกล้เคียง